

Aan het Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. de heer D.M. van Weel (Minister van
Justitie en Veiligheid),
de heer dr. T.H.D. Struycken (Staatssecretaris
voor Rechtsbescherming)
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Capaciteitsgroep Privaatrecht

uw kenmerk
uw kenmerk

ons kenmerk
ons kenmerk

doorkiesnummer
+31 43 3883020

Maastricht
27-11-2024

Betreft: *Wetgevingsadvies implementatiewet anti-SLAPP richtlijn*

Geachte minister Van Weel, staatssecretaris Struycken,

Van 1 oktober 2024 tot 12 november 2024 heeft er een internetconsultatie plaatsgevonden over de implementatie van de Richtlijn (EU) 2024/1069 betreffende de bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht (hierna: de anti-SLAPP richtlijn). Helaas ben ik nu pas op de hoogte gekomen van deze internetconsultatie. Als postdoctoraal onderzoekster aan de Universiteit Maastricht heb ik in de context van EU en Nederlands internationaal privaatrecht onderzoek gedaan naar de verbeteringen en uitdagingen die de anti-SLAPP richtlijn met zich meebrengt voor SLAPP-doelwitten. Naar verwachting zal mijn onderzoek hierover eind dit jaar in het tijdschrift *Nederlands Internationaal Privaatrecht* worden gepubliceerd. Gezien het grote maatschappelijke belang om strategische rechtszaken tegen publieke participatie (hierna: SLAPPs) te bestrijden verzoek ik om alsnog mijn advies in dit schrijven naar aanleiding van de consultatieversie 'Concept Memorie van Toelichting wet implementatie anti-SLAPP Richtlijn' (hierna: MvT) in overweging te nemen.

Mijn advies betreft de implementatie van artikel 17 lid 1 van de anti-SLAPP richtlijn in het Nederlandse internationaal privaatrecht. In tegenstelling tot hetgeen wordt beweerd in de MvT (p. 14) geldt dat de Nederlandse rechter niet altijd op basis van het Nederlandse internationale privaatrecht bevoegd is om te oordelen over een vordering tot vergoeding van de schade en de kosten die een SLAPP slachtoffer heeft geleden in verband met de procedure voor het gerecht in een derde land (d.w.z. een land buiten de EU) ingesteld door een eiser woonachtig buiten de EU. Indien een SLAPP-doelwit voornoemde vordering indient bij de Nederlandse rechter zal de rechter bij de uitleg van de bevoegdheidsregel 'de plaats waar het schadebrengende feit zich heeft voorgedaan of zich kan voordoen', in artikel 6 sub e Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, in beginsel de rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (hierna: HvJ EU) betreffende artikel 7

Bezoekadres
Bouillonstraat 1-3
6211 LH Maastricht

Postadres
Postbus 616
6200 MD Maastricht
Nederland

T +31 (0)43 388 30 20

Rekeningnr: 065.76.18.705
IBAN: NL05 INGB 0657 6187 05
BIC: INGBNL2A
BTW Identificatie EU
NL0034.75.268.B01

www.maastrichtuniversity.nl

birgit.vanhoutert@maastrichtuniversity.nl

KvK nr.: 50169181

lid 2 Brussel Ibis volgen. Deze interpretatiewijze is ook vermeld in de MvT en vervolgens is verwezen naar de daaruit voortvloeiende bevoegdheidsgrond 'de plaats waar de directe schade is ingetreden' (zie MvT p. 14). Volgens de MvT mag worden aangenomen dat bij SLAPPs in een derde land gericht tegen een in Nederland woonachtig persoon "de directe schade voor deze persoon zich (ook) voordoet in Nederland" waardoor er "voor de implementatie van artikel 17 richtlijn al een voorziening is getroffen" (zie MvT p. 14). In geval van een vordering betreffende zuiver financiële schade geldt echter volgens vaste rechtspraak van het HvJ EU dat 'de plaats waar de directe schade is ingetreden' niet automatisch samenvalt met de woonplaats van degene die beweert schade te hebben geleden. Het feit dat de financiële schade rechtstreeks wordt geleden op de bankrekening van de eiser die zich in zijn woonplaats bevindt, is niet voldoende om de bevoegdheid in die plaats vast te stellen, maar andere bijzondere omstandigheden van de zaak zijn vereist die ertoe bijdragen dat de gerechten van de plaats waar een zuiver financiële schade is ingetreden bevoegd zijn (zie o.a. HvJ EU 16 juni 2016, *Universal Music International Holding BV tegen Michael Tétéreault Schilling e.a.*, C-12/15, ECLI:EU:C:2016:449, r.o. 38-40). Zoals aangegeven in de rechtsliteratuur is het "onduidelijk op welke bijkomende omstandigheden het HvJ doelt" (zie O. Schotel, 'Groot is de wereld, maar wanneer is de rechter van de plaats waar zuivere vermogensschade is geleden bevoegd? Hof van Justitie EU 16 juni 2016, zaak C-12/15, ECLI:EU:C:2016:449 (Universal Music/Schilling e.a', *Nederlands Internationaal Privaatrecht*, 2016, afl. 3, p. 482). Dientengevolge zal het feit dat een SLAPP-slachtoffer financieel verlies lijdt op zijn bankrekening in zijn woonplaats in Nederland op zich niet voldoende zijn voor de Nederlandse rechter om haar bevoegdheid op te gronden. Ter bevordering van de rechtszekerheid en gezien de mogelijkheid dat de Nederlandse rechter niet bevoegd is zoals vereist op basis van artikel 17 lid 1 anti-SLAPP richtlijn dient de bijzondere bevoegdheidsgrond in artikel 17 lid 1 anti-SLAPP richtlijn dus te worden geïmplementeerd in het Nederlandse internationaal privaatrecht.

Wat betreft de lokalisatie van 'de plaats waar de directe schade is ingetreden' in geval van immateriële, psychische schade heeft de Hoge Raad beslist dat dit de plaats betreft waar de fysieke en psychische integriteit van het slachtoffer werd aangetast, ook al ontstonden de psychische symptomen eerst in de woonplaats van het slachtoffer in Nederland (zie Hoge Raad 7 December 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD3965, r.o. 3.3). In geval van een SLAPP zaak zal de mogelijke aantasting van de fysieke en psychische integriteit van het SLAPP-slachtoffer plaatsvinden in de plaats waar de eiser de gerechtelijke procedure initieert. In geval laatstgenoemde plaats gelegen is in een derde land zal de Nederlandse rechter dus niet bevoegd zijn op basis van artikel 6 sub e Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Uit het voorgaande volgt dat -in tegenstelling tot hetgeen wordt beweerd in de MvT (p. 14)- de Nederlandse wetgever een voorziening dient te treffen voor de implementatie van artikel 17 lid 1 anti-SLAPP richtlijn.

Gezien het grote maatschappelijke belang dat SLAPP-doelwitten effectief worden beschermd is het belangrijk dat de bijzondere bevoegdheidsgrond in artikel 17 lid 1 anti-SLAPP richtlijn correct wordt geïmplementeerd door de Nederlandse wetgever. Bovendien is Nederland als lidstaat van de EU juridisch gezien verplicht om te zorgen voor een juiste implementatie van deze richtlijn. Wat betreft de bijzondere bevoegdheidsgrond in artikel 17 lid 1 anti-SLAPP richtlijn kan dit worden bereikt door middel van het toevoegen van deze bevoegdheidsgrond in artikel 6 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

20241129.174.0004

Mochten er naar aanleiding van mijn advies vragen of opmerkingen zijn, verneem ik dat graag via:
birgit.vanhoutert@maastrichtuniversity.nl

Met vriendelijke groeten,

dr. mr. Birgit van Houtert
universitair docent aan Universiteit Maastricht
medewerker van de redactie van het tijdschrift 'Nederlands Internationaal Privaatrecht'